Ч. 4. (503). Львів, четвер дня 18 січня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

політична, економічно-суспільна й літературна часопись.

Ціна примірника 10 сот. На провінції 12 сот. В зайнятих теріторіях 4 коп.

Виходить що дня рано кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:

На рік	24·— К.
„ півроку	12·— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:

На рік	32·— К.
„ півроку	16 — „
„ чвертьроку	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границю:

В Німеччині	37 мар.
В Америці	11 дол.
В инших державах	54 фр.

Коаліція проти австрійської монархії.

З Люгано доносять: Після часописи „Idea Nazionale“ відповідь коаліції Вільсонови є чимсь більше, як історичним документом. Проґраму, яка в нїй містить ся, мусить ся безумовно здійснити. Кромі дечого иньшого ставить вона засаду: знищати австро-угорську і турецьку державу. Вона голосить освободжене Італійців, Славян, Румунів і Чехів. Що до Італії, то слова: „освободжене Італійців з чужого ярма“ і „територіяльна реорґанізація Европи, яка забезпечувала би границї на суші і на морю“, є рівнозвучні з приділенем значної частини Альп, Полї, Дальмації і Вальони до Італії і з абсолютним панованем Італії над Адрією; розбір знов турецької держави означає для Італії конечне поширене її на східнім середземнім морю і в Анатолії.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

Природні провінції.

Керманичі перетворюючої ся в новітну державу Австрії,

не потребувалиб довго надумуватись, вони цїлком булиб не потребували міркувати, яким принципом руководитись при шматкованю цїлої території державної на частї области під поодинокі адміністративні провінції. Австрійські штатсмани вже мали готовий і випробований взір, як се зробити з можливо найбільшою користю для населеня держави і для самої держави. Сим взором була Франція.

І французький король мав свої дідичні маєтки, давні королївські провінції — говорячи австрійською термінольоґією — Erbkönigreiche und Länder, österreichische Staaten, Kronländer. Француська революція, котра сотворила новітну державу французьку, також стрічаєсь око в око з істнуючими провінціями февдального періоду. Однак новітна держава французька не обняла в спадщинї, не переймила в свій інвентар і не задержала ті старі посїлости французьких королїв, але розторощила їх і цїлком усунула.

Поділ держави на підрядні територіяльні одиниці держави, який і у Франції був конечний для здецентралізованя певних аґенд державної адміністрації, переведено в той спосіб, що беручи за підставу природні прикмети французької території, ідучи за природними границями сих природних частий Франції, поділено державу на округи і повіти (департаменти і арондісменти). Головними природними прикметами території, які могли рішати о утвореню такої а не иньшої територіяльної одиниці адміністративної є лекші зносини між населенем і взагалї лекший „оборот“ на сїй частині державної території ніж зносини з дальшим шматком. Коротко, о поділї держави на провінції мусїли рішати комунїкаційні прикмети поодиноких областий держави.

Як би творцї французьких провінцій були предвиділи поступ технїки, як би були предвиділи розвій зелїзниць, тунелїв, телеґрафів, телефонів і т. д., котрі під комунїкаційним зглядом усунули всякі перешкоди в комунїкації і зробили не тілько державу, але й цїлу Европу одною одноцїльною територією, були би при поділї держави на провінції зіґнорували всякі природні ріжниці між частями держави; були би державу поділили на чисто ґеометричні части.

Реформатори Австрії повинні були зробити з нашою державою те саме, іменно поділити державу на **природні**, о скілько ся природа позволить, розмірами рівні провінції. Як би рішала природа самих територій, без огляду на їх населене, то рішалиб (тодї, коли технїка ще не зробила сих ріжниць безпредметовими) хиба більші комплекси гір, більші комплекси долин і ріки. Сяк, чи так, провінції держави повинні бути природні. Що могла зробити Франція, се було можливе також в Австрії. Лише під одним зглядом справа була в Австрії більше скомплікована і тяжша до переведеня ніж у Франції. Територія Австрії має більше природних прикмет ніж територія Франції. До природних прикмет полїтичної території належать також природні прикмети людий, що заселюють сю територію. Найважнїйшою природною прикметою людської суспільности є мова сеї суспільности, зглядно також її національне буте. Вже ріжні мови, якими послугуєсь населене поодиноких частин австрійської території, робило конечними при твореню територіяльних підорґанізмів адміністративних узглядити сї природні ріжниці частин Австрії.

Жадайте всюди „Українського Слова“!

ДЗЇКОВСЬКИЙ ВАСИЛЬ.

Святий Вечір над Стрипою.

Уривок з дневника.

..... Стрільці працюють на дорозї. Згортають болото, підсипують і рівнають вибоїни, направляють придоріжні рови. Болото згортають величезними зелїзними кочергами, а дорогу й рови направляють лопатами і джаґанами.

Робота йде пиняво, — як звичайно під свято...

Дорогою їде довжезна валка возів. Валку веде пдх. Хома, наш стрілець, приділений до корпусного обозу. На возах везуть дрова, хлїб, мясо, вино і иньшу „квестію споживчу“.

Вже послїдні вози...

— Киньте на мене полїном! — кричить якийсь стрілець батькови-ляндштурмакови.

— Та... тихо!.. Батько оглядаєсь на задні вози, а потім тихесенько: Тягни, але іно їдьмо!...

Полїно летить в рів; батько погейкує і доганяє передну підводу...

— — — — — — — — — — — — — — —

12-та. Товариство вертає з роботи... Сотнї за сотнями... Хлопцї співають. Кожда сотня співає якусь иньшу пісню, кожда стараєсь перекричати другу. Повстає велика мішанина мельодій. Десь на передї співають як:

Березонька біла лист пускає,
Мати свого сина в похід виряжає:
Не йди мій синочку, ворог кулї має,
Просто твого серця все пускає!...

В другій сотнї... Їдуть пани отамани.
Хто охоту має, най йде з нами!...
Ха-ха! ха-ха! ха ха-ха-ха-ха... Гей!...
Дївчино!...

— — — — — — — — — — — — — — —

... Коріня,
З під білого каміня,
Гей, гей, гей, гей, уха-ха,
З під білого каміня.
Лучше було, лучше бу...

Сот-ня... позір!...
Все втихає.
Позір!... В право глянь!...
Дорогою переїхав бриґадир...

— — — — — — — — — — — — — — —

Село... Сотнї розходять ся по своїх районах. Дижурний голосить обід. Всї йдуть з їдунками; хто з одним, хто з двома, а иньший й з трьома для себе і товаришів.

— Цїкавий, що буде на обід — каже не один.

— Борщ!...

— Я думаю що якась зупа...

Тимчасом дали лиш чай з румом.

— Ти що привіз? — гукають голодні хлопцї кухарові. Воду?...

— Такий приказ з... — боронить ся кухар. Але за те на вечеру буде борщ зі свинячим ухом, пироги, голубцї і пшениця.

— А коли-ж та вечера?...

— О семій!...

— О семій... муркотять голодні стрілцї, але вже лагіднїшим тоном і розходять ся по своїх кватирах.

— — — — — — — — — — — — — — —

По полудни видали рум, по $\frac{1}{4}$ лїтри на кождого стрілця, потому по пачцї тютюну, по кілька мадярів і сїрники.

Росвики роздали лиш тютюн і папіроси, а рум сховали на вечеру.

Буде попіяше!...

— — — — — — — — — — — — — — —

В третій четї VI. сотнї справляють велику „бібу“. Ковський варить „специяли“. З тої нагоди так накурив димом, що годї всидїти в хатї. Тому майже все товариство вибрало ся під хату. Але Ковському й те не подобалось, що сидять так під хатою, дармуючи. Взяв, тай дав всїм роботу. Одним казав згортати болото і сипати піском перед хатою, других післав за патиками, ще иньших за горщиками і мисками.

Ті послїдні дістали найгіршу працю. Щастем найшли якусь драбину, тай по нїй лазили на стрих. Майже в кождій хатї найшли щось на стриху. За пів години назбирали кілька горщиків, мисок й ринок і одну зовсім нову коновку...

Буде з чого вечеряти!...

— — — — — — — — — — — — — — —

Прийшли любистки з Відня, зі Львова, зі Станиславова, Стрия і ще відкись.

До кождої сотнї принесли по кілька плахт тих жіночих гостинців.

Сотник ділить. Старий Дзядьо пише на кождім пакунку назвисько якогось стрілця і віддає Душцї, Душка складає до плахти.

Великі пакунки ділять на рої. По одному на кождий рій.

Врештї поділили. Кождий четар бере одну плахту для своєї чети. Зачоловий скликає хлопцїв. Всї сходять ся в найбільшій хатї. Один стрілець розвязує плахту і подає четареви верший пакуночок, перевязаний червоною стяжкою...

В хатї тихо... чуєш тик годинника.

— Зазуляк!...

— Є!... відзиваєсь названий і з нетаєним вдоволенєм бере гарний гостинець.

— Розвивай, що дістав, сїпає його за рукав нетерпеливий сусід!...

— ... Свєнцїцкий!...

— Є-є!...

— Маєш сину, але справуй ся і відпиши...

— ... І попроси о байляґу тютюну!...

І т. д. аж роздано цїлій четї.

На кінци ділять ті великі на рої.

Опіка над военними сиротами
в львівській архіепархії.

(Кінець).

А рівночасно відбувались почавши від серпня 1915 р. під проводом п. надради. Січинського наради визначнійших львівських Українців над способом пошанованя особи митрополита Андрея.

З поміж кількох проектів, як: будова церкви на городецькім передмістю, академія штук красних і краєвий захист для сиріт, признано сей послідний за найвідповіднійший так з огляду на потреби часу, як також длятого, що ся справа була ще в часі мира близька думкам і серцю нашого Митрополита. Через те цїли львівських громадян і Комітету, який опікував ся захистом, зближились до себе, наступило отже порозуміне і ухвалено оснувати спільний краєвий Комітет, котрий би взяв в свої руки акцію утвореня тривалої сирітської фондації ім. митрополита А. Шептицького, а рівночасно провадив істнуючий вже захист Його імени.

До почетної президії сего Комітету упрошено пп. Юл. Романчука, Дра Костя Левицького і Ник. Василька, а до переведеня всіх аґенд вибрано так званий „Комітет праці“ зложений з 32 осіб, який знов поручив веденє всего окремій Управі, зложеній з 11 осіб, під проводом п. Нагірного.

Так отже „Укр. Комітет несеня помочи вдовам і сиротам, жертвам війни“ перестав формально істнувати, а його місце заняла нова орґанізація під назвою: Краєвий Комітет „Українського Захисту ім. Митрополита Андрея ґр. Шептицького для вдів і сиріт передовсім по погибших на війні ц. і к. жовнірах“.

Скінчив ся рік 1915, новий комітет взяв ся до праці, а в захисті росло число сиріт майже з кождим днем, бо до місяця було їх вже 30.

Тимчасом зачало і правительство думати над тим, як би ратувати сироти, сей найцїннійший державний матеріял, будучого жовніра і податника. При ц. к. Намісництві повстало окреме „Бюро помочи военної“ під проводом п. радника двора Дра Брікнера, який мав зорґанізувати доцільну акцію в цілім краю і в тій цїли звернулось ц. к. Намісництво до всіх Ординаріятів і Настоятельства жидівської віроісп. Громади, щоби вони покликали до житя епархіяльні Комітети опіки над военними сиротами, а правительство дасть на те потрібні фонди.

В січни 1916 р. приїхав п. Брікнер в тій справі також до Львова, однак у нас застав вже готову того рода орґанізацію і введену перед місяцем в житє молоденьку інституцію, сирітський захист ім. Митр Шептицького.

Супротив того не треба вже було нового тіла, тільки дотеперішний наш Комітет, щоби виповнити вимоги правительства і мати право до державних підмог для сиріт, обовязав ся фунґувати на час війни також як: „Український епархіяльний Комітет опіки над военними сиротами“, а о. оф'ціял Білецький, як ґенеральний вікарій і заступник Ординаріяту, обняв над ним протекторат.

Анальоґічний Комітет для перемиської епархії повстав тоді в Перемишли під проводом о. митрата Дра Левицького, а в Станиславові, если не помиляюсь, під проводом віцепрез. Суду, п. Метеллї.

Рівночасно повстали окремі Комітети польські і жидівські.

Новий додатковий характер, який приняв на себе наш львівський Комітет, має сю добру сторону, що забезпечує на час війни матеріяльне удержанє для захисту з державних фондів, а тим самим всї добровільні жертви нашої суспільности може Комітет відкладати в цїлости на тривалу фондацію.

В сій справі видав був наш Комітет в цвітни 1916 р. поклик до української суспільности з зазивом до жертв, які справді зачали плисти дуже щедро, однак на жаль події на галицькім военнім фронтї, які наступили в червни 1916, перепинили гарно зачате діло — маймо надію, що тілько хвилево та що в сім роцї посунемо сю важну справу значно вперед.

Ласкаві жертви слати на адресу скарбника Комітету: Ал. Добрянський, ст. радник суд., Львів, ул. Тарновського 35, або прямо до „Земельного Банку гіпотечного“ на кн. ч. 2842.

А захист дійшов тимчасом до поважного вже числа сиріт, 90; праця настоятельки, п. Лучаківської і двох учительок, Семенівної і Ваньчицької, ставала чим раз тяжшою, льокаль в Нар. Домі показав ся через брак світла і воздуха нездоровим для такої скількости малих дітий, наш неоцїнений домашний лікар, п. Др Дрималик, мав чим раз більше клопоту, бо між дітьми зачали ширитись скірні недуги.

Треба було конче глядати з весною здоровшого для дітий приміщеня. Завдяки членови нашої Управи, о. Крилош. В о й н а р о в с ь к о м у, як адміністраторови столових дібр Митрополії, найшли сироти чудове поміщене в палатї в Збоїсках під Львовом, де весною і лїтом цїлими днями купались в сонцю і на свіжім воздусі в великім парку приходили дуже скоро до себе.

Ми раділи, що праця наша видає вже гарні овочі, діти, які приходили до нас прямо заголоджені і в стані повного знидіня, відзискували фізичні сили, а такі самі успіхи було видно під національним оглядом ще більше занедбаним, як сторона фізична.

Між тим зачали показуватись на нашім яснім небозводі нові чорні тмари, прийшли звісні події в червни 1916. р.

Комітет станув перед питанем, що робити з дітьми, а се тим більше, що весь персонал заряду рішив ся не зіставати у Львові на випадок небажаних змін. Не було иншого виходу, як перевезти всі діти в шкільнім віці до бараків в Ґмінді, де є гарно зорґанізована 4 клясова народна школа, щоби діти на всякий случай не тратили дальше літ, позаяк майже всі вони потратили в часї війни вже по 2 роки. Длятого з кінцем серпня, коли положенє ставало чим раз більше непевним, перевезено 85 сиріт до Ґмінду, де завдяки заст. управителя бараків, п. комісареви Др. Білинському і тамошному лікареви п. Др. Ціпановському одержали наші діти дуже гарнє помешканє і окремий гарч, користають зі шкільної науки, а пятеро учить ся ремесла.

Нагляд над дітьми має наша учителька, п. Семенівна, а услугують їм наші дві служниці. Цілком маленькі діти (приймає ся від $2^{1}/_{2}$ року до 13 включно) і хоровиті, що не надавались до далекої подорожі, дав Комітет під опіку СС. Василіянок у Львові.

На щасте проминула якось небезпека, Комітет продовжує без перерви свою працю, а захист у СС. Василіянок, поміщений в їх давній реальности при ул. Заблїкевича 30, пригорнув дотепер нових 100 сиротят.

З правдивим признанем годить ся піднести, що СС. Василіянки трактують принятий на себе обовязок дуже поважно; зараз в вересни вислати дві сили на студії до Німеччини, щоби приглянули ся, як повинна бути ведена така інституція, і на основі зібраних помічень старають ся примінювати у себе бодай деякі педаґоґічні середники, якими послугують ся від давна німецькі заклади. До маленьких дітий приняли окрему, дуже добру силу, кваліфіковану учительку-фреблянку, п-ну Рудковську, а всї старші діти ходять до українських шкіл.

Апровізаційні трудности є у Львові надзвичайно великі, але Сестри дають собі якось раду.

Крім того створив наш Комітет першу свою філію в Городку, до якої принято дотепер 22 сиріт, переняв на свій рахунок 8 сиріт у СС. Служебниць в Бережанах, поміщених там з рамени місцевого ц. к. Староства.

Щоби не опустити і тих военних сиріт, які находять ся в поодиноких селах львівської епархії під опікою дальшої родини, або чужих людий, відніс ся комітет до ц. к. намісництва також для них о підмогу, та одержав на IV квартал 1916 року для 665 дітий 11.265 К.

На рік 1917 предложено ц. к. намісництву виказ 1814 таких сиріт в епархії, яким потрібна конче державна поміч і є надія, що намісництво узглядить просьбу комітету.

Було би однак пожаданим, щоби наша суспільність доносила нам про кождий случай в львівській епархії, де находить ся якась дитина без опіки, або в нужді, щоби комітет міг прийти з потрібною помочю (адреса така: „Укр. епархіяльний Комітет опіки над военними сиротами у Львові, Ринок 36) думаю, що те саме робить і Комітет в Перемишли для своєї епархії.

Не треба додавати, що праці при тім є дуже богато, але вона вдячна, бо сама свідомість, що виховуємо для свого народа здорові тілом і душею одиниці, приносить велике внутрішнє вдоволенє, яке вповні заступить всї людські похвали і признаня.

І хотяй чисельний первісно Комітет змалїв нині до невеликого гуртка осіб, 4 панів і 4 пані, що не остигають в тій гарній праці, то я певний сего, що раз зачате діло не дізнає вже перерви та що не тільки в часї війни ратує ся богато дітий, але й намірена тривала фондація діжде ся щасливого осущеня.

По війнї мусить однак опіка над дітьми прибрати у нас дещо иньшу форму і саме в тій справі застерігаю собі ще слово на пізнійше.

о. В. Лициняк.

Загальна радість. Кождий дістав щось гарного, потрібного в полї, а всї тютюн, папіросниці, чоколяду...

Крім того дістав кождий стрілець ще щось теплого, зимового. Отже один біле, другий рукавиці, третий шкарпитки, иньший зимову шапку, хто шалик, хусточки, то що...

А в кождім пакуночку карточка, кілька теплих слів і підпис...

— Будемо дякувати!...

— — — — — — — — — — — — — — —

„Дорогенькі наші оборонці!

„Посилаємо Вам дорогі стрільці маленький „даруночок на Свята і бажаємо: Веселих та „щасливих Свят. Боріть ся дорогі хлопці, за „нашу волю і долю, собі на славу і всім нам „на щастє. Ми хоч яко дівчата, не станули „з Вами разом в ряди, то перебуваємо з Вами „цїлим серцем.

„Желаємо Вам щастя і здоровля, щоби Вам „Бог допоміг пережити се велике горе Вашо„го молодого житя.

„Ми дуже радо помогли би Вам в тім го„рю. Але що не можем, то просимо приняти „желяня і даруночок маленький від нас.

„Здоровимо Вас всїх зі щирого серця.

„Коли наші дорогенькі дістанете цей да„руночок, то просимо відписати. Підберізці“.

Ева і Текля Чорній, Оленка, Каська, Юлїя Гуль, Марця Лоза, Оленка Стебелинська, Гандзя Дзюбик“.

— — — — — — — — — — — — — — —

Наші любі, дорогенькі дівчатка! Як вам дякувати дорогенькі за ваші дари — гостинчики?

Чи знаєте, що ваше тепле словечко, ваш даруночок, а над усе память отерли неодну слезу з стрілецьких віч, неодного розрадили у тузї. Честь вам за це, наші дівчатонька кохані! В споминах прожитих днів займете найкращі хвилї переживань, яких нерозлучним продовженем буде щира дяка і память!...

(Далї буде).

Світова війна.

Вигляди коаліції на р. 1917.

ЛЬОДОН. Полковник Repington пише в дневнику „Times“: Положенє на західнім фронтї є того рода, що число дивізій французьких, анґлійських і бельґійських не таке велике, щоби робило надії на рішаюче поводженє в офензивній борбі. Ми припускали перед війною, що до наступу перевага двох, а навіть трех на одного, не є за велика. Щораз на ново мушу повторювати, що ми зовсім не розпоряджаємо такою перевагою, а однак побіда залежить від того, чи її добудемо. Коли в р. 1917 будемо могли впровадити в бій тільки малу перевагу, то проста річ, не вільно нам сподіватись нічого, як тільки малого поводженя. Засада Nelson'а, що тільки число може знищити противника, щораз на ново являєть ся едино влучною. Длятого наша головна цїль: добути те число вояків і армат.

Мрії про розбір Австрії.

ЛЮГАНО. З нагоди відповіди на ноту Вільзона пригадала собі преса коаліції давні мрії про розбір Австрії. Густав Евр в своїй „Віктоар“ підчеркує рішучо, що ціль війни є дальше: ослабленє Німеччини і розбір Австрії. Подібні голоси появляють ся також в анґлійській пресї, котра пригадує, що завданем анґлійської політики було передше бажанє удержати Австрію. Нинї треба забути про те. З Австрією треба зробити порахунок. Вона скінчила свою ролю як держава.

Рівноуправненє Туреччини.

ЦАРГОРОД. Міністер заграничних справ Галїль бей повідомив палату про трактати заключені з Німеччиною, силою котрих Туреччина відзискала як рівноуправнена місце між державами. Даючи уповажненє до підписаня укладу, оба монархи положили печать на відносинах обох великих народів, що проливають кров за спільну ціль і скріпляють гарним братерством оружя по всї часи союз, який лучить оба правительства.

Мирова ініціятива цісаря Вільгельма.

БЕРЛІН. „Nord. Allgem. Ztg.“ оголошує: Щоби пізнати ґенезу німецького мирового предложеня, яке наші вороги представляють невластивим военним маневром, важне є відручне цісарське письмо, котре звучить: „Любий Бет-

мане! Нашу розмову я передумав ще основнійше. Мені стало ясно, що народи наших ворогів, навіжені военною психозою, удержувані в ненависти і божевілю борби, не мають людий, котрі були би в силі найти моральну відвагу, щоби сказати освободжуюче слово. Дати ініціятиву мира се діло моральне, конечне до освободженя світа враз з невтральними державами від гнету війни. На таке діло може здобути ся володар, що має совість, чує ть ся відвічальним перед Богом, має серце для своїх людий і людий ворога, а не клопотаючись евентуальним неповодженєм його кроку, — хоче освободити світ від терпінь. Маю відвагу до того. Хочу віддати рішенє Богу. Предложіть мені негайно відповідь ноти і все приготовіть. Вільгельм. Дня 31 X. 1916.

Німеччина буде бороти ся дальше!

БЕРЛІН. Сойм роспочав працю. Президент гр. Шеверін отвираючи засіданє згадав про відкинене мирового предложеня і про оголошене коаліцією нечуваних мирових умов. Користь з тої відповіди така, що тепер панує цілковита одність що до военних цілий ворога. Для Німеччини представляєть ся тепер війна як: бути або не бути. Як щирою була готовість до мира, так рішучою і незломною буде борба Німеччини до хвилї, коли ворог попросить мира. — Міністер скарбу Денце предкладаючи буджет сказав: Погрози ворогів не застрашають Німців. Вороги будуть мусїли переконати ся, що не зможуть побороти Німців і їх союзників. Треба сподївати ся, що вони дійдуть до того переконаня ще протягом сего року.

Італійські приготованя.

До „Echo de Paris" доносять з Медіоляну: Італійська управа війни зажадала пороблення важних оборонних середників на швайцарській границі. Здовж границі установлено батерії. Богато місцевостий, між ними Комо, евакуовано з цивільного населення.

Росія перед важними подіями.

З Софії доносять: Вісти з Петрограду представляють положенє Росії далеко грізнійшим, чим припускаєть ся. Не підпадає жадному сумнївови, що великаськими кроками зближають ся важні події, котрих заповідю тільки є уступлене Трепова і заморданє Распутіна. Годі затаїти довше перед народом, що Росія мілїтарно пропала і що супротив недостачі органїзації, а при зрості корупції, надія на якунебудь поправу ілюзорична. Росія находить ся в передодни важних випадків.

НОВИНКИ.

— **Тїням великого гетьмана.** Звідомленя принесли оноді вістку, що румунська твердиня Ґалац стоїть в огни німецької артилерії. В нашій історії звязане те місто з іменем одного з найкрасших синів України. Тут в році 1709 поховано тіло гетьмана Мазепи, що по нещаслївій битві під Полтавою шукав для себе спасеня в отоманськім цїсарстві. Цар Петро хотів за всяку ціну дістати живого Мазепу, а царський післанець Толстой давав за нього 300.000 талярів. Про сю подію пише Костомарів: „Сей страх прискорив смерть хирного орґанїзму. Прибувши у Вендери, Мазепа вже не вставав з постелї і що день усе чах і чах. Умер він 22. серпня. Пускали гутірку, буцім він від ляку, що його видадуть Петрови, отруїв себе, але ся звістка не має за собою ніякої історичної певности. Тіло його, з розказу Войнаровського, Григорій Герцик відвіз у Ґалац і там поховано, мабуть у тамошнім монастирі. Після шведських жерел, Мазепину труну через недовгий час перевезено до Яс і там урочисто справлено похорони. Шведський король Карло був на сих похоронах, віддаючи останню пошану свому спільникови. Поперед похоронного поїзду грали королевські трубачі; труну, обиту червоним оксамитом з широкими золотими розводами, везли на повозці, запряженій шестернею білих коний. По обидва боки труни йшли рядами козаки з шаблями на голо. Перед труною бунчужний гетманський ніс гетманську булаву, що блискала перлами та самоцвітами. За труною йшов гурт Українок, що пішли за чоловіками та родичами, приставшими до гетьмана: по народньому звичаю вони голосили та причитували. За ними їхали верхом два тодішні кандидати на гетьманство: невідмінний товариш та довірений Мазепи Орлик і більш за всіх родинно улюблений небіжчиком його небіж Войнаровський. За ними їхали усї старшини. Козаки йшли з похиленими до долу прапорами та зброєю; труну українського гетмана спущено у могилу, виготовлену у церкві: яка була за містом, і козаки в ознаку почести в сій хвилї випалили з гаківниць.

На Вкраїні й до сего часу зберігаєть ся переказ, нібито Мазепа не вмер і його й не ховали у Молдавії, а тільки для людського ока устроєно там фіктивні похорони; сам же бувший гетьман нишком пробрав ся до Києва, постриг ся у ченцї, а потім постриг ся і в схизму у Печерській Лаврі під чужим іменем і там, покутуючи, дожив віку. Ся леґенда, що переходила з уст в уста, не стверджуєть ся ніякими фактами та приміркованями, точнісенько так як і анекдота, яку подає фальшива історія Коніського, буцім Мазепа перед смертю звелів принести свої папери і спалив їх задля того, щоб не виявилась участь в його замірах таких людий, про яких нікому не приходило і в голову. Нехай, — каже він, — я один буду нещасним, я хотів щастя свому рідному краю, та доля постановила инакше — на несподіваний кінець".

Є надія, що союзні війська війдуть побідно до Ґалацу. Чи поклонять ся тїням великого гетьмана, що мрів про вирванє України з під московської власти і помер на чужині, з далека від рідної землі?

— **З маланчиного вечера перед 55 роками.** Львівські Українцї святкували дуже торжественно закінченє року 1862. Невеличка тоді громада зібрала ся на „Бесіді", яку мало що раньше засновано у Львові. — Про настрій вечера можна мати понятє, коли пригадаєть ся нині одну точку, а іменно виступ Ксенофонта Климковича, який виголосив свою ґарну поезію, що й нині не втратила на красї, силї і актуальности. Ось виїмок:

А родину розлучити
Ніхто не розлучить,
Не розлучать гори, море
А не то що Збручі...
Не розлучать государства
Берли і корони
Не розлучать хінські мури
А не то кордони...

А дальше кличе поет:

Мій роде великий, зубожілий роде!
Прийми отсю кличу: до згоди, до згоди!
Прийми отсю другу: любім ся, родино,
Прийми отсю третю: працюймо без внину!
Згаджаймось, любім ся, працюймо — щоб діло
Народнє прозябло, зацвило, доспіло,
Щоби то — як других літ тисяч родині
Минеть ся — щоб була щасливша, як нині!

— **Галицький намісник перестав підлягати власти начальної команди армії.** Цісарським розпорядком з дня 9. січня 1917 р. перестав галицький намісник підлягати власти начальної команди армії, якій був підчинений силою розпорядку з 31. липня 1914 року.

— **Ц. к. намісництво оголошує:** Уряд виживленя населеня позволив виїмково населеню гр. кат. віроісповіданя споживати мясо в дни 19 січня 1917. — На жаль однак наші люди з сеї ласкавости „уряду виживленя" користати не можуть, бо 19 припадає на пятницю, а в пятницю обовязує всїх церковний піст.

— **Бл. п. Ольга ф. Рімль Альтрозенбурґ.** В неділю о 11 год. в ночі, як ми вже доносили, померла у військовім шпитали на політехніці ґенералова Ольга ф. Рімль-Альтрозенбурґ, жінка коменданта міста. Смерть спричинила тяжка хороба, що вивязалась від рани одержаної серед траґічного випадку в часї св. вечері. Бл. п. ґенералова Рімльова була знана в нашім містї з ревної працї на поли добродійности. В понеділок по полудни перенесено тіло бл. п. ґенералової з політехніки до каменицї команди міста. Похорон відбув ся вчера. Тіло експортовано на зелізничий дворець, відки буде перевезене до Каринтії.

Похорони бл. п. ґенералової Рімль відбули ся незвичайно торжественно, а брали у них участь як найширші круги населеня нашого міста. Ще перед назначеною годиною зібралась неперечислима товпа, що заняла цілу Бернардинську площу, а в будинку команди зібрали ся представники всїх властий, урядів і інституцій, а також духовенство всїх трьох обрядів з епископами на чолї. Оф. Білецький відправив панахиду при домовинї, а опісля ще й в костелї оо. Єзуїтів. — Похід рушив улицями, домовину везла шестерня коний, ридван тонув в повени цвітів. Перед домовиною йшов гурток военних сиріт. За домовиною йшов ґенерал Рімль з дітьми за ним жалібна дружина, серед якої був і комендант II-ої армії ґен. Бем-Ермолї. Ліхтарні на улицях були ослонені чорними завоями. В костелї оо. Єзуїтів відправлено короткий молебень; хор міського театру виконав похоронні пісні. І похід справив ся в дальшу дорогу в напрямі двірця.

Комендант Рімль з усїх сторін дістає заяви щирого співчутя, так як його горе найшло щирий відгомін в серцях всїх мешканців Львова.

— **Реквізиция дзвонів.** На военні цїли занято в Перемишли між иньшими з дзвіниці гр. кат. катедри дзвін св. Трійцї з р. 1711, що походить з старої церкви оо. Василіян і дзвін „Іван", що має 167 цм. проміру.

— **Польські казки.** По польських часописях розписують ся тепер про Павла Крата, котрий мав нібито пострілити епископа Ортинського так, що від його кулї епископ умер. Замах на епископа мав мати місце в часї суперечки про независиму українську церкву в Америці. Отся казка про Крата схо а дещо що до своєї цїли з недавною казкою про смерть нашого Митрополита.

— **Виклад про акторську штуку.** На запрошенє товариства „Незалежний Театр", виголосить Юліян Теннер, лектор вимови на львівськім університетї, дня 25. січня с. р. о год. 7. веч. в сали Технольоґічного інституту при вул. Булярда, відчит „Про штуку актора". Прелеґент буде розглядати проблему, чим є і в чім лежить акторська штука. Вступ на виклад вільний.

— **Новий драматичний твір.** В пятницю д. 19. с. м. дає Укр. Театр У. Б. у Львові в перше виставу нового твору модерного укр. письменника Дениса Лукіяновича п. з. „Жертвою".

Є се драма на 4 дії з житя інтеліґентів, твір замітнійший в нашій скупій драматичній продукції способом поставленя теми, схожим до анальоґічних проявів в новійшій психольоґічній драмі Скандинавії. Автор порушує тут проблему, чи можливо є матери жертвою власної доброї слави підкріпити захитані основи житя сина. Проблема в нашім драматичнім письменстві затронута вперше пером творця „Білих нарцизів", — напевно заінтересує ширші круги нашої львівської інтеліґентної громади, яка повинна тим разом явити ся в „Лисенковій" салї в комплетї і засвідчити, що не є рівнодушне для неї, якими дорогами пробивають ся молодші укр. таланти в шуканю приступу до західно-европейського храму чистої штуки.

Про саму виставу драми, як і про переведенє в ній згаданої теми автором-дебютантом, напишемо в однім з найблизших чисел нашої часописи.

ОПОВІСТКИ.

Четвер, дня 18. січня 1917

Нині: 18 січня гр.-кат. Теопеміта, римо-кат. Приски діви.

Завтра: 19. січня гр.-кат. Богоявл. Госп., римо-кат. Генрика.

○ **Жертви на военну кухню і убогу шкільну молодіж.** Для убогої шк. молодіжи зложили: Капітан Тавшинський 30 кор., дир. Краєвого банку Годлевський 100 кор., Галицький людовий банк 300 кор., Заведенє кредитове 1.000 кор., ґраф Станислав Плятер 500 кор., Банк Краєвий 700 кор., граф Тадей Дзедушицький 1.000 кор., Товариство взаїмних обезпечень „Днїстер" 100 кор., ґрафиня Коритовська 20 кор., п. Шаврова 20 кор., президент Дилевський 30 кор., одна панї, що не подала назвиська 50 кор., Ігнатий Рознер 2.000 кор., зібрані приходи від Военної кухнї 200 кор., збірка ц. к. Дирекції поліції 970 кор. 17 сот., Людвик Штарк 100 кор., Князь і княгиня Пузина 150 кор., п. Городиська 20 кор., збірка Военної кухнї 20 кор., надпоручник Яків Левицький 1.000 кор., п. Стефанія Рукер 100 кор., Тов. „Бібліотека Лектор" 100 кор., радник Датнер 100 кор., Шляхотське Касино 1.200 кор., Дівочий Союз „Валькірія" 100 кор., Персонал М. К. Е. 100 кор., директор Йосиф Томіцький 100 кор., Живностенський Банк 50 кор., Газета „Вечорна" 100 кор., Ротмістр Сокульський 150 кор., Ректор Твардовський 20 кор., п. Соколовська 5 кор., Філія австро-угорського Банку 500 кор., один пан, що не подав назвиська 200 кор., пп. Ґанц і Боровський, властителї готелю „Імперіяль" 150 кор., надпоручник Мавтнер дохід з льотерії 4.400 кор.

○ **Кружок У. П. тов. ім. Короля Данила** уладжує дня 20. січня с. р. в суботу о 5 годині вечером при співучасти муз. кружка під управою о. проф. Туркевича в сали музичного товариства ім. М. Лисенка вул. Шашкевича „Святочний Вечір". Не треба й пригадувати, що обовязком української громади у Львові є виповнити салю по береги і глянути на тихий, безіменний труд людий, що ратують наші дїти на передмістях Львова. 1—3

○ Звичайні Загальні Збори „Марійського Товариства Пань“ в Перемишли, відбудуть ся в четвер дня 25. с. м. в домі ОО. Василіян на Засяню о год. 4-ій пополудни. Просить ся всіх Вп. Членів як також тих Пань, які хотіли би до Товариства вписати ся, щоби на сей день точно зійшли ся. — Марійське Товариство Пань в Перемишли.

Послідні вісти.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 17. січня 1917

Східний фронт.

Фронт маршалка пільного Макензена:

Висунені наперед турецькі війська обезпечуючі коло Вадені цофнено перед переважаючими ворожими силами на головну лінію обезпечуючу. Ворожий наступ на наші становища у віддали около 2 кільометрів на захід від Вадені задержав наш замикаючий огонь.

Фронт ґенерала полковника арх. Йосифа:

Між долинами Касіно і Сусіта Росіяни і Румуни перейшли великими силами до наступу. Неприятелеви удалось усадовити ся на однім узгірію, на иньших частинах фронту відперто його цілковито.

Фронт баварського князя Леопольда.

У ц. і к. військ не було ніяких подій.

Італійський фронт.

На високорівні Красу і в долині Віпах віджила на ново діяльність артилерії.

На південно-східнім фронті:

Положене незмінене.

Заст. шефа ґен. штабу **Ф. Гефер.**

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

На західнім фронті:

Фронт пільного маршалка баварського наслідн. престола Рупрехта:

На кількох місцях зросла завзятість артилерійної борби.

В луку Іперн наші батерії здавили в зароді підприняття ворога. Коло Лєзар повели ся виправи наших стеж. Так само коло Ґедекур і на захід від Перон. Дали вони 27 бранців і 1 скоростріл.

Фронт пруського наслідника престола:

По успішнім розсадженю вдерла ся гановерська піхота і пionіри до ворожого становища на узгірях Комбр і після вибитя залоги вернула з кількома бранцями до наших ліній.

На східнім фронті:

Фронт баварського князя Леопольда:

По сильнім арматнім огни слідували по полудни сильні наступи на наші становища на полудне від Сморґоня; їх відперто. Неприятеля, який на вузькім куснику фронту вдер ся, відкинено. Становище без вимку находить ся в наших руках. Поле наступу вкрите тілами погибших Росіян. В ночи відперто на кількох місцях посуваючі ся до наших ліній вивідні відділи і підізди.

Фронт ґенерала полковника арх. Йосифа.

В Карпатах східних наступаючі стрільці німецькі, що находять ся на Команію на північ від Золотої Бистриці, привели з ворожих ровів кількох Росіян і оден скоростріл. Між долинами Касіну і Сусіта продовжали Росіяни і Румуни свої наступи завзято і великими масами на становища, які їм в послідних борбах видерто. Вдалось їм приміститись на одній горі, на всіх иньших місцях відперто їх і завдано їм великі криваві втрати.

Фронт маршалка пільного Макензена:

На болотяній долині між Браїлою а Галачем цофнено по приказу висунені наперед турецькі стежі коло Вадені перед переважаючими силами ворожими. Російські відділи, що посували ся на Лябуртеа, задержано нашим огнем арматним. Помимо того, що непогода обмежала в грудни діяльність летунів, вдало ся нашим летунам і оборонним формаціям завдати неприятелеви важкі втрати. Ми втратили 17 літаків. Наші неприятелі втратили 66 з того у воздушній борбі 48, через зістрілене з землі 16, через недобровільне спущене 2. З того в наших руках находить ся 22 літаки. Поза ворожими лініями спало 44 літаків.

Перший ґенеральний квартирмайстер **Людендорф.**

На „Фонд Народної Оборони“

зложили по день 26 грудня 1916 в коронах і сотиках (далі): Фейчук Танасій пол. п. ч. 398 6, о. Білецький Никола, Пациків 100, Воробець Михайло, Лисятичі 26, Воробцівна Наталія, Лисятичі 9, Мельник Н., пол. п. 295 4, о. Паліїв Іван, Перевозець 100, Колянковський Олександер 2, о. Лапичак Віктор, Стара сіль 25, Лятецький Омелян, Стара сіль 32, Тхорик Юрий, Стрілки 5, Романяк Іван, Снятинка 10, Руденський Михайло, Львів 10, Атаманчук Стефан, Золотники 20, Березовський Іван, Совірщківці 10, Свердлик Стефан, Сороки 10, Войтович Софія, Судова вишня 20, Грабовенська Марія, Відень 1, Гнатяк Гаська, Гологірки 4, Паньчишин Марія, Гологори 10, Котис Теодор, Вислік горішний 10, уряд парохіяльний, Хревт 10, о. Фацієвич Кирило, Стрілиска 20, Хоркавий Константин, Одерберґ 4, о. Мазяр Петро, Лужок горішний, збірка 26, Вирста Олекс. пол. п. ч. 255 збірка 21, о. Дашкевич Іван, Тустановичі 20, Йосифович Дмитро, Хутар 20, о. Гординський Теофіль пол, п. ч. 295 — 20, Стецик Никола і Ольга, Лука 10, Коритовський Стефан, Калуш 10, Григоряк Дмитро, Пивнична 10, о. Каровець М. Кристинопіль 10, Менцінський Юрий пол. п. ч. 212 — 10, Околот Іван пол. п. ч. 423 — 10, Стасівова Ю., Корчмин 5, Уряд парохіяльний, Раків 5, Фурґас Даміян, Тростянець 100 К збірка, Рейнарович Йосиф, Тарнавка 14, Пацкань Йосиф і Ольга, Розвадів 10, о. Телей Андрій, Оскомля 20, Гутникевич Никола, Люблин 20, Ко ис Омелян, Воля цеклинська 5, Бабій Василь пол. п. ч. 373 — 20, о. др. Бартошевський, Львів 10, Луцейко Іван, Любича королівська 20, Подсонський Іван, Белзець 2·50, і Кред. Тов. „Надежда,“ Криниця 100, Мих. Гординська, Наконечне 10, Пилипчук й Ковальчук, Поля 25, д-р Вербенець Володимир, Александрова (Сербія) 100, Дм. Краснозор, Троппав 10, о. Пант. Тягилька, Далієва 10, Думин Влода, Кастівки 10, Евг. Козанкевич, Соколів 10, о. Йосиф Гапяк, Лопінка 10, о. Іван Сендзік, Горуцко 20, Мих. Таранко, пол. почта 38 — 20, о. Дм. Хабурський, Томашівці 20, Питомці укр. дух. сем., Перемишль 24, д-р Іван Куровець, Калуш 100, І. Сітницький, пол. п. 289 — 110, Брон. Гоцкий, Височко 100, о. Он. Ґайовський, Полюхів вгл. 90, о. Ал. Мійський і Йосиф Мійський, Вовків 50, о. Єр. Моравський, Орова 50, Пав. Лещій, пол. п. 295 — 50, Ром. Білинський пол. п. 282 — 50, Гавр. Логаза, Жухів 20. Ф. Кульчицький, Ржухова 15, Н. Н., Перемишль 37·13, Тит Ревакович, Красна 20·10, о. Евс. Бачинський, пол. поч. 40 — 20, збірка залізничників в Новосільці — Жура (зложили: Сенів Василь 2, Дмитришин Роман 2, Пятковський 2, Білий 2, Лобущак Іван 2, Рахина Куцни 2, Настя Малик 2, Баран Антін 2, Шиманська Анна 2, Кобушак Семко 1, Урбан Каляфин 1, Олійник Бартко 1, Хомусяк Юстина 1), разом 24 К. (Далі буде).

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Д-р Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19

